

MAKELIJK VOOR DIAKENEN

Diakonia

Diaken het dak op

Diaconale hulp bij schulden

Ambassadeurs van hoop

24E JAARGANG, NUMMER 4 • AUGUSTUS 2011

Kerk
in Actie

 Protestantse
Kerk

Waarin een diaken groot kan zijn...

Diakenen zijn vaak bescheiden mensen. Het liefst werken ze achter de schermen en wuiven hun werk weg. Ach, we zijn toch op de wereld voor elkaar. Maar hun kleine en soms grote daden maken vaak verschil in levens van mensen.

Zo zegt diaken Joke Nouwt uit Zwijndrecht op pagina 5: "Soms kun je als diaconie met één betaling een huisuitzetting voorkomen. We kunnen ook signaleren dat er iets mis dreigt te lopen. We zeggen vaak tegen ouderlingen: let op signalen. Bijvoorbeeld als mensen hun kerkbijdrage niet meer kunnen betalen." Het zijn kleine daden, maar ze maken wel degelijk verschil in mensenlevens.

Dezelfde Joke Nouwt is kantonrechter. Daar komt ze situaties tegen die ze niet als rechter, maar wel als diaken kan aankaarten. In samenwerking met Kerk in Actie kwamen haar signalen terecht bij de fracties van de Tweede Kamer. Dit leidde uiteindelijk tot een werkbezoek bij de Rotterdamse rechtbank, waar Joke Nouwt een ochtendlang zitting had. In rap tempo behandelde zij 22 zaken die een schuldeiser had aangespannen, onder het gehoor van o.a. Cynthia Ortega (Lid Tweede Kamer ChristenUnie) en vertegenwoordigers van het Rotterdamse stadsbestuur. Waarin een diaken groot kan zijn... Meer hierover op pagina 7.

Niet iedere diaken is rechter. En niet iedere diaken kan grote daden verrichten. Dat hoeft ook niet. Kleine zijn even zinvol. Maatje zijn voor iemand die in de schulden zit, voor iemand die bijna de gevangenis verlaat of voor een mantelzorger die het nauwelijks redt. Gesprekspartner zijn van iemand in Bethlehem die vrede hoog in het vaandel heeft; het zijn allemaal kleine, maar betekenisvolle daden. Ze brengen hoop in levens van mensen. Ver weg en dichtbij. Hoop tegenover wanhoop. Liefde tegenover verharding.

Van al dit soort kleine daden getuigt dit nummer van Diakonia. Wij wensen u veel leesplezier en inspiratie.

Henny Nagelhout
eindredacteur

Inhoud

- 4 DE VERBINDING**
Een steun in de rug, ondanks de wet
- 7 KLEURRIJK**
Op werkbezoek bij de rechtbank
- 8 ACTUEEL**
Diaconale hulp bij schulden
- 10 ACTUEEL**
Diakenen, ambassadeurs van hoop
- 11 MARKTPLEIN DIACONAAAT**
Studiedag, cursussen en een tentoonstelling
- 12 OP DE STOEP BIJ**
Nikki Idema uit Haaren
- 14 UIT DE PRAKTIJK**
"De mensen ver weg zijn net zo belangrijk"
- 16 1 VRAAG 3 DIAKENEN**
Hoe komen jullie aan nieuwe diakenen en hoe werken jullie ze in?
- 17 MINICURSUS**
De kleine diaconie en Kerk in Actie Interactief
- 20 ACTUEEL**
Kleinkind maakt koele rekenmeester milder
- 21 ACHTERGROND**
Naar een groene kerk?
- 22 BERICHTEN**
- 24 HET KLEINE MEISJE HOOP**

Bij de voorplaat

Zoon Marco van diaken Geert Kuperus op het boerderijdak waar deze zomer 179 zonnepanelen komen. Geert handelt uit het diaconale besef dat we de speurtocht naar alternatieve energie verplicht zijn aan de komende generaties. Marco gaat het bedrijf straks overnemen. Lees verder op pagina 20.

Foto: Gerrit Groeneveld/Kerk in Actie

4

Diaconale hulp bij schulden

8

Diakenen,
ambassadeurs
van hoop

10

14

17

Naar een
groene kerk?

21

COLOFON

Diakonia, vakblad voor diakenen, 24e jaargang, nr. 4, augustus 2011
Tijdschrift voor hen die plaatselijk actief zijn op diaconaal gebied.

UITGEVER

Diakonia verschijnt zesmaal per jaar en is een uitgave van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland voor het diaconale programma van Kerk in Actie. Kerk in Actie is het missionaire en diaconale werk in binnen- en buitenland van de Protestantse Kerk in Nederland. Delen van dit werk worden uitgevoerd mede namens tien oecumenisch georiënteerde kerken en organisaties in Nederland.

REDACTIERAAD

Sjon Donkers, Cor van Groningen, Teus Hubert, Henk van IJken, Martin Joosse (voorzitter), Ellen van der Kemp (bureauredactie), Henny Nagelhout (eindredacteur), Jan Ritman, Irene Stok, Carla van der Vlist (hoofdredeacteur), Bepie van der Waal.

OPMAAK EN DRUK

Ontwerp: Reprovinci, Schoonhoven
Opmaak: Interface Communicatie B.V., Ede
Druk: Koninklijke BDU, Barneveld

ADMINISTRATIEADRES

Adressen- en periodiekenadministratie,
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht,
telefoon: (030) 880 17 25,
fax: (030) 880 15 84,
e-mail: abonnementen@pkn.nl

REDACTIEADRES

Postbus 456, 3500 AL Utrecht,
tel. (030) 880 17 90,
fax (030) 880 14 57,
e-mail: diakonia@kerkinactie.nl

ABONNEMENTEN

De abonnementsprijs bedraagt bij
- de eerste vier abonnementen à € 12,70;
- vijf t/m negen abonnementen à € 9,62 (25% korting);
- tien abonnementen en meer à € 7,52 (40% korting).
Losse nummers kosten € 2,50 per stuk.

GESPROKEN DIAKONIA

Diakonia is ten behoeven van visueel gehandicapten ook verkrijgbaar in gesproken vorm op daisy-cd's. Voor een abonnement of een proef-cd kunt u terecht bij de CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. (0341) 56 54 99. Daar kunt u ook informatie krijgen over de uitgave in brailleschrift.

WEBSITE

www.kerkinactie.nl

ISSN 0167 - 1472

**Kerk
inActie**

Een steun in de rug, ondanks de wet

In haar werk komt Joke Nouwt veel mensen met problemen tegen waar ze als kantonrechter niets voor kan doen. Maar deze mensen kan ze als diaken wel helpen. "Dat vind ik het mooie aan diaken zijn."

Tekst: Ellen van der Kemp Foto: Jaap de Jager

Joke Nouwt is diaken in de Lindtse Kerk in Zwijndrecht en kantonrechter in Rotterdam. Ze wordt in haar werk vaak geconfronteerd met mensen die schulden hebben. Twee keer per maand heeft ze een zitting waarbij deze mensen gedaagd worden door een schuldeisende instantie. Ze hoort daarbij veel ellende aan.

"Sinds 1982 ben ik werkzaam in de rechterlijke macht en sinds 1997 als kantonrechter. Ik ben begonnen met de gedachte dat ik iets zou kunnen betekenen voor mensen in de problemen, maar die illusie is snel verdwenen. In het begin konden we nog wel eens een betalingsregeling voor elkaar krijgen, maar die mogelijkheid heb ik in verband met de werklast nu niet meer. Dat vind ik jammer."

Steuntje in de rug

"Pas kwam er een oude vrouw met een rollator uit Vlaardingen naar de rechtbank. Ze had problemen met de energiemaatschappij. Ze had een steekhoudend verhaal. Toch kon ik als rechter niets voor haar doen. Ik ben toen samen met haar op internet adressen gaan zoeken waar ze terecht zou kunnen voor hulp. Dat is absoluut onze taak niet, maar ik wilde die vrouw toch een steuntje in de rug geven."

Voedselbank

Wat Joke Nouwt als kantonrechter niet kan doen, kan ze als diaken wel doen. "Soms kunnen we als diaconie met één betaling een huisuitzetting voorkomen. We kunnen ook signaleren dat er iets mis dreigt te lopen. We zeggen vaak tegen ouderlingen: Let op signalen. Bijvoorbeeld als mensen hun kerkbijdrage niet

meer kunnen betalen.

De diaconie heeft ook de voedselbank hier in Zwijndrecht opnieuw opgezet. We hadden al een voedselbank, maar die liep niet goed en werd opgeheven. We vonden het raar dat er geen voedselbank meer was. We hebben toen met een aantal andere kerken samen de voedselbank weer opgericht."

Maatjes

Joke is behalve voorzitter van de wijkdiaconie ook lid van het Wmo-Platform voor de kerken en de Wmo-adviesraad. En sinds kort is Joke Nouwt betrokken bij het project SchuldHulpMaatje (zie kader op pagina 7). "Als ik de getallen hoor van het aantal mensen met schulden, dan denk ik: dat kunnen we als diaconie niet behappen, dat moet naar de professionele hulpverlening, want we zijn als diaconie beperkt in het bieden van hulp. Daarom ben ik zo enthousiast over SchuldHulpMaatje. Daar werken we aanvullend ten opzichte van instanties. Als mensen bijvoorbeeld binnen drie jaar 'uit de voedselbank' moeten zijn, dan moeten ze in die drie jaar wel leren budgetteren, vind ik. Dat lukt niet in de drie minuten dat ze in de voedselbank zijn, maar dat kunnen maatjes wel doen."

Gevolgen

"Mensen overzien vaak de gevolgen van hun uitgavenpatroon niet. Ik krijg vaak jongeren op de zitting die een betalingsachterstand van hun telefoonkosten hebben. Als je twee maanden niet betaalt, dan eindigt het abonnement en moet je niet alleen je abonnementsperiode en je achterstallige belastingen, maar ook het mobieltje betalen. Vaak is dat een I-phone of Blackberry.

Dat zijn dure apparaten. Jongeren realiseren zich dat niet, want in de advertentie staat dat je het gratis bij je abonnement krijgt. En iedereen heeft zo'n ding."

"Dat is ook een groot probleem. Iedereen heeft alles. We kunnen niet meer zonder koelkast of internet. Een ander probleem is dat er snel gedagvaard wordt. Ik vind dat bij huur, gas, water en elektriciteit wel eens buitenproportioneel. Als mensen eenmaal het huis uitgezet zijn, komen ze niet makkelijk meer aan een andere woning. Ik geef daarom vaak, tot grote ergernis van de deurwaarders, een 'terme de grace'. Dat houdt in dat de huurder nog één maand uitstel krijgt om aan zijn betalingen te voldoen. Want sommige dingen druisen gewoon tegen je gevoel in."

Diaconale redenering

"In het werk kom ik mensen tegen waar ik niets voor kan doen. Deze mensen kan ik wel vanuit de kerk helpen. Dat vind ik het mooie aan diaken zijn", zegt Joke. "Onze diaconale redenering is anders dan de gemeentelijke redenering. Daarom is het ook onze taak om de overheid te wijzen op tekortkomingen in de wet. Ik pleit ervoor dat als mensen zich tot een instantie gewend hebben, ze een periode van rust krijgen waarbij ze even gevrijwaard zijn van schuldeisers (een zogenaamd moratorium). Anders lopen de schulden alleen maar verder op. En er zou meer gedaan moeten worden aan preventie. Op scholen zou meer huishoudeconomie onderwezen moeten worden en geleerd moeten worden dat niet alles zomaar kan."

“Ik heb mijn les wel geleerd”

Het is vrijdagmiddag, twee uur. In de hal van de Lindtsekerk in Zwijndrecht staan veertig grote blauwe bakken. In elke bak zit brood, melk, groente, fruit, aardappelen, vlees, yoghurt en meestal nog iets lekkers. Ze staan klaar voor de klanten van de voedselbank.

Tekst en foto's: Ellen van der Kemp

Mevrouw Quaars komt elke week naar de Lindtse Kerk om haar pakket op te halen. Dat doet ze al vanaf 2007. “Toen mijn man plotseling overleed op 43-jarige leeftijd, bleef ik achter met drie opgroeiende kinderen die allemaal iets nodig hadden. In de kortste tijd liep ik achter met betalingen. De ene keer betaalde ik de huur, de andere keer de energierekening, tot de schulden zo opliepen dat ik bij de GGD terecht kwam.”

Regels voor het pakket

Via de GGD kwam ze bij de voedselbank terecht. Net als de meeste klanten. Anderen komen via de diaconie, het maatschappelijk werk of andere hulpverlenende instanties. Vervolgens moet er een aanmeldingsformulier ingevuld worden door een officiële instantie en wordt er in Rotterdam beslist of men in aanmerking komt voor de voedselbank.

Voor het gebruik van de voedselbank zijn inkomensregels vastgelegd. Je komt er niet zomaar voor in aanmerking. Voor alleenstaanden geldt dat je alleen gebruik mag maken van de voedselbank als je inkomen na aftrek van de vaste lasten minder is dan 175 euro per maand. Voor echtparen is dat 235. Per kind (tussen 13 en 18 jaar) ligt die grens 50 of 25 (tot en met 12 jaar) euro hoger.

Meestal wordt het gebruik toegerekend voor een half jaar. Daarna volgt er een evaluatie. Mensen moeten zelf actie ondernemen om uit hun situatie te komen. In drie jaar tijd moet de situatie verbeterd zijn. Als hun situatie niet verbeterd is, zouden ze officieel dus geen recht meer hebben op de voedselbank, “Maar wij zorgen ervoor dat ze dan nog wel krijgen”, zegt Rineke Kuijper, diaken en coördinator van de voedselbank in Zwijndrecht. “We laten geen mensen in de kou staan.”

Mevrouw Quaars is inmiddels oma van drie kleinkinderen. “Als ze jarig zijn, krijg ik geld via de bewindvoerder om cadeaus van te kopen. En ik krijg leefgeld. Daar koop ik mijn eten van. Ik heb het geluk dat ik een goede bewindvoerder heb. Het is net een zus voor me. Ze installeert de automatische betaling voor me. En ze neemt alle brieven mee die binnenkomen. Daar hoef ik niet naar om te kijken.”

Les geleerd

Over een half jaar zijn de schulden van mevrouw Quaars gesaneerd. Ze mag dan ook geen gebruik meer maken van de voedselbank. “Ik ben wel blij dat het dan afgelopen is”, verzucht ze. Is ze niet bang dat het daarna weer mis gaat? “Nee hoor, ik heb mijn les wel geleerd. Ik weet wat ik verkeerd gedaan heb. Ik heb in het verleden leningen afgesloten voor onder andere meubels. Dat ga ik nu niet meer doen.”

Toen ze pas 65 werd, wilde ze het niet vieren. “Er komen dan zoveel mensen over de vloer die je allemaal iets te eten en drinken moet geven. Dat kan ik niet betalen. Mijn kinderen hadden me gevraagd om op te komen passen. Toen ik daar kwam, bleek alles versierd te

zijn en stond er taart klaar. Dat was een leuke verrassing.”

Zeventig klanten

“Deze vrouw is wel een uitzondering”, zegt Rineke. “Ze heeft langer gebruik gemaakt van de voedselbank dan officieel toegestaan is. Bovendien heeft ze een goede bewindvoerder.” Ze neemt de telefoon op. “Hoeveel heb jij er over?”, vraagt ze. Het is inmiddels vier uur en bijna alle pakketten uit de Lindtsekerk zijn opgehaald. Op het andere uitgiftepunt in Zwijndrecht blijken er zes pakketten over te zijn. In totaal zijn er vandaag zeventig klanten geweest om hun pakket op te halen.

Rineke is deze ochtend om tien uur begonnen met het openmaken van de kerk om de goederen in ontvangst te nemen. Vervolgens is ze naar de bakker gegaan om het brood op te halen dat speciaal voor de voedselbank gebakken wordt. Daarna is ze naar de groothandel gegaan voor de overige spullen, waarvan er een deel naar het andere uitgiftepunt gebracht moest worden. De pakketten die nu over zijn, brengt ze bij de reserveadressen. Twee pakketten neemt ze mee naar huis voor mensen die hun pakket 's middags niet op kunnen halen omdat ze dan aan het werk zijn. Die kunnen ze 's avonds bij haar thuis ophalen. Dan zit het er weer op voor deze vrijdag.

Op werkbezoek bij de rechtbank

^ Een Rotterdams schuldhulpmaatje heeft net haar certificaat ontvangen. Naast haar staat Cynthia Ortega (rechts). • Foto's: Jaap de Jager

Aan de vooravond van het Tweede Kamerdebat over de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening vond deze zomer een werkbezoek aan de rechtbank in Rotterdam plaats. Kerk in Actie, het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad en de projectalliantie SchuldHulpMaatje hadden lokale en landelijke politici uitgenodigd om aanwezig te zijn bij een rechtszitting met zaken over betalingsachterstanden.

Tijdens de zitting werd al snel duidelijk dat het niet om zomaar een aantal gevallen gaat, maar om zo'n 400 mensen per dag, alleen al in Rotterdam! De schuldeiser, in dit geval een ziektekostenverzekeraar, laat mensen dagvaarden bij de rechtbank om zo een rechterlijk dwangmiddel in de hand te hebben om betaling te verkrijgen. De schulden variëren van een luttele 16 euro tot duizenden euro's.

Debat

Na het werkbezoek vond er een debat plaats over de vraag hoe schuldhulpverlening in Nederland doeltreffender en slagvaardiger georganiseerd kan worden. Aan het debat namen deel: Cynthia

Ortega, lid Tweede Kamer voor de ChristenUnie, vertegenwoordigers van het Rotterdamse stadsbestuur, landelijke en lokale kerken en een christelijke schuldhulporganisatie. Waar de panelleden het over eens waren, was de noodzaak van invoering van een wettelijk moratorium (zie onder) en de urgentie van een andere aanpak voor de schuldenproblematiek. Het niet meer kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen confronteert schuldenaars in toenemende mate met invorderingsprocedures via de rechter en daardoor met nog hogere schulden.

Nieuwe website

Cynthia Ortega lanceerde aan het slot van die zomerdag de nieuwe website van SchuldHulpMaatje www.uitdeschulden.nu. Deze is specifiek gericht op mensen met schulden. Ze vinden hier handvatten om zelf aan de slag te gaan om geldproblemen op te lossen, verwijzing naar de helpdesk en hoop op een betere toekomst zonder schulden.

➤ SchuldHulpMaatje

SchuldHulpMaatje is een project van o.a. Kerk in Actie, het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad en de PCOB. In het project organiseren lokale kerken met hun overheid en maatschappelijke organisaties vrijwillige schuldhulpverlening, zodat mensen preventief ondersteund worden om (meer) schulden te voorkomen en schulden op te lossen. In Den Haag, Lelystad, Hellendoorn en Delft is deze aanpak al succesvol gebleken. In zo'n dertig plaatsen verkeert het project in de startfase. Zie www.schuldhulpmaatje.nl.

Wetsvoorstel door Tweede Kamer

Ruim een week na het werkbezoek werd bekend dat de Tweede Kamer positief besloten heeft over het wetsvoorstel dat de taak van schuldhulpverlening bij de gemeente neerlegt. Er komen twee instrumenten bij, die het schuldhulpverleners gemakkelijker maken: een moratorium (schuldeisers mogen zes maanden geen beslag leggen op het inkomen van de schuldenaar) en een basisbankrekening, waarmee een schuldenaar lopende rekeningen kan betalen.

Ellen van der Kemp, freelance journaliste

Diaconale hulp bij schulden

Alarmbellen rinkelen. De persoonlijke schulden nemen toe in Nederland. Het aantal mensen dat een beroep doet op schuldhulpverlening stijgt fors. Daarbij gaat het gemiddeld om een bedrag van 30.000 euro aan schulden en 16 schuldeisers per persoon. Onder dit topje van de ijsberg bevindt zich een grotere groep mensen die te maken heeft met schulden en groot risico loopt om diep in de problemen te komen. Met in het ergste geval huisuitzetting als gevolg.

Tekst: Carla van der Vlist

Diaconieën zijn op allerlei manieren betrokken bij mensen in schulden; via inloophuizen, spreekuren, voedselbanken, noodfondsen en bij hun individuele contacten. In het Armoedeonderzoek 2010, waarin Kerk in Actie samen met andere kerkgenootschappen de diaconale hulp aan mensen in armoede onderzocht, bleek dat schuldenproblematiek de belangrijkste reden is waarom mensen om hulp

vragen. Schulden ontstaan omdat mensen te lang op een laag inkomen zitten, vanwege ingrijpende gebeurtenissen zoals echtscheiding, overlijden, verlies van werk en hoogoplopende woonlasten maar ook door overbesteding. Schulden kunnen torenhoog worden als er onvoldoende preventief en accuraat wordt ingegrepen en incassokosten onnodig oplopen.

Welke mensen hebben schulden?

Armoede en schulden gaan vaak hand in hand. Diverse onderzoeken laten zien hoe het er voorstaat met de armoede en schuldenproblematiek; welke mensen het vooral treft en wat het voor hen betekent. Een overzicht in vogelvlucht:

Jaarverslag 2010 van de NVVK

Bij de Nederlandse Vereniging van Kredietbanken (NVVK) zijn veel burgerlijke gemeenten aangesloten die de professionele schuldhulpverlening organiseren. In 2010 hebben 78.986 huishoudens aangeklopt voor hulp bij een financieel probleem. Dit is een toename van 48 procent ten opzichte van 2009. Deze stijging is het effect van de economische crisis. Mensen verliezen bijvoorbeeld hun werk. Ook zijn er mensen die grote hypotheekschulden hebben doordat ze het huis niet verkocht krijgen. Een deel van de stijging komt door het wegwerken van de wachtlijsten in 2010. Verontrustend is dat de groep jongeren onder de 25 jaar met schulden groeit. Ook is er stijging van schulden onder de 65-plussers. Bijna de helft van de aanvragers heeft betaald werk.

➤ Cursus

De cursus 'Armoede in Nederland' is speciaal vervaardigd voor diakenen. Informatie en opgave via toerustingeneducatie.pkn.nl.

Huishoudens in de rode cijfers

Bijna één op de tien huishoudens in Nederland kampte in 2008 met problematische schulden, blijkt uit het onderzoek van bureau Panteia *Huishoudens in de rode cijfers (2009)*. Dat zijn 700.000 huishoudens, waarvan 60 procent te maken heeft met een laag inkomen, laaggeletterdheid en veel flexbanen. Vrouwen zijn in deze groep oververtegenwoordigd. Ongeveer 40 procent van deze groep is nieuw: hoog inkomen, tweeverdieners, hoog geletterd, stevige loopbaan met betaald werk. Zij komen vooral door echtscheidingen in de problemen. Volgens de *Monitor Betalingsachterstanden (2010)* hebben ruim 1,89 miljoen huishoudens in Nederland betalingsachterstanden.

Armoedesignalement SCP/CBS

Nederland kent volgens het Armoedesignalement 2010 1.090.000 mensen in armoede. Huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens rapporteren vaker betalingsachterstanden dan huishoudens met een hoger inkomen (2009: 17 procent tegen 4 procent). Ook geven ze aan zich bepaalde uitgaven niet te kunnen veroorloven. Zo noemt ruim 11 procent onvoldoende geld te hebben voor een warme maaltijd met vlees of vis om de dag. Bijna 40 procent heeft niet genoeg geld om regelmatig nieuwe kleren te

▲ Jongere met schulden voor de rechtbank in Rotterdam.

• Foto: Jaap de Jager/SchuldHulpMaatje

Diakenen, ambassadeurs van hoop

116^e Landelijke Diaconale Dag 19 november 2011

De Landelijke Diaconale Dag is een fenomeen onder diakenen. Wie het eens heeft meegemaakt, wil de samenkomst met duizend andere diakenen niet meer missen. Voor het eerst diaken? Dan voelt het als een oase, daar in de Jaarbeurs: samen met zoveel anderen in hetzelfde ambt, met dezelfde gedrevenheid en soms verlegenheid. Je laaft je aan de verhalen, de humor, de samenzang en alle andere indrukken. Over hoop tegenover wanhoop, recht tegenover onrecht, liefde tegenover verharding.

Dit jaar staat de Landelijke Diaconale Dag in het teken van de rol van diakenen zelf, als ambassadeurs van hoop in een samenleving waarin mensen lijden onder een verhardend

klimaat en bezuinigingen. In het hart van dit nummer is een uitnodiging ingevoegd met meer informatie. De uitnodiging kunt u uitscheuren, invullen en opsturen.

Aanmelden kan ook via www.kerkinactie.nl/opgaveLDD2011.

Henny Nagelhout, eindredacteur Diakonia

▼ Foto's: Jaap de Jager en Gerrit Groeneveld

Marktpllein:

Studiedag, cursussen en een tentoonstelling

STUDIEDAG KERKEN EN WMO

Op vrijdag 2 september vindt de studiedag Kerken en Wmo: met Raad en Daad! plaats. De studiedag is bedoeld voor diakenen en afgevaardigden in Wmo-raden.

Tijdens de studiedag zal Hans-Martin Don, voorzitter Koepel van Wmo-raden, ingaan op het functioneren van de Wmo-raden en de visies op de deelname van kerken in de raden. Daarna vertelt Teus Hubert, voorzitter Diaconaal Platform Ede over de zetel die het platform in het adviesorgaan van de gemeente Ede heeft en waar het het platform gebracht heeft. Vervolgens zal Herman Noordegraaf, bijzonder hoogleraar voor diaconaat aan de Protestantse Theologische Universiteit, reflecteren op beide inleidingen.

's Middags kunnen deelnemers twee workshops volgen.

Plaats: Protestants Landelijke Dienstencentrum, Joseph Haydnlaan 2a te Utrecht. Tijd: 10.00 - 15.30 uur. Kosten 15 euro. Aanmelding met opgave van workshop via het projectsecretariaat: m.gaastra@kerkinactie.nl. Meer informatie: (030) 880 18 86.

INSTRUCTIES MICACURSUS

De Michacursus is een serie van zeven bijeenkomsten waarin je ontdekt hoe waardevol het is om betrokken te zijn bij mensen dichtbij

en veraf en bij de schepping met haar vele rijkdommen. Op verzoek zijn er dit najaar nieuwe instructie-avonden. Op de instructieavond krijgen de cursusleiders informatie over de Michacursus en worden alle praktische zaken rond het organiseren van de cursus en de praktijkdag besproken. Hoewel de instructie-avond primair bedoeld is voor toekomstige cursusleiders kunnen ook mensen deelnemen die zich nader willen oriënteren, bijvoorbeeld diaconieën of kerkenraden die het jaarthema 'gerechtigheid', 'diaconaal gemeente zijn' of 'kerk en Wmo' overwegen. De instructieavonden vinden plaats op:

Maandag 3 oktober in Utrecht
Dinsdag 4 oktober in Giessenburg
Donderdag 6 oktober in Joure
Woensdag 12 oktober in Zwolle
Tijd: 19.30 – 22.00 uur. Meer informatie en opgave: www.michacursus.nl.

CURSUSSEN VOOR DIAKENEN

Behalve de Michacursus zijn er in het nieuwe seizoen nog meer cursussen voor diakenen: de basiscursus Diaconaat, de cursus Armoede in Nederland, de cursus Vluchtelingen, de cursus Kerk en Duurzaamheid, de cursus Kerk en Wmo, de cursus Present Zijn en Diaconie in de Buurt. Kijk voor data en meer informatie op toerustingeneducatie.pkn.nl.

JEUGDDIACONAAT IN CARAVANS

De KIDS Express helpt kinderen van acht tot en met twaalf jaar een held te worden in hun eigen buurt. Vijf Bijbelverhalen, vijftien uitdagende opdrachten in vijf caravans laten kinderen ervaren dat ze een verschil kunnen maken in de wereld om hen heen. De KIDS Express is te huur voor kerken, scholen en verenigingen. JOP, Kerk in Actie en het Nederlands Bijbelgenootschap zorgen voor materiaal om het proces goed te begeleiden. Zo kun je met de inzet van vrijwilligers een professionele interactieve tentoonstelling neerzetten.

➤ Meer weten of diaconale tips doorgeven voor op het marktpllein?

Rob van Herwaarden

diaconaalconsulent@planet.nl
(010) 434 68 55

Jan Willem Menkveld

j.menkveld@kerkinactie.nl
(030) 880 15 30

Diakoos

Idee: Sjon Donkers Illustratie: Lex Dirkse

Nikki Idema

uit Haaren

Nikki Idema, woonachtig in het Brabantse Haaren, is sinds een jaar diaken in de Opstandingskerk in Tilburg. Ze houdt van mensen met passie en wordt daardoor geïnspireerd. Dat de andere diakenen in haar gemeente hun werk met hart en ziel doen, trok haar over de streep om diaken te worden.

Tekst: Bepie van der Waal Foto: Gerrit Groeneveld

Het past bij Nikki om rustig en planmatig stappen te nemen. Toen ze gevraagd werd diaken te worden, heeft ze niet direct antwoord gegeven. "Ik heb niet direct 'nee' gezegd, maar ook niet direct 'ja'. Ik wist dat diakenen tijdens de dienst collecteren, maar verder wist ik weinig van het diakenschap. De gemeente meer informeren over wat de diaconie doet is nu dus één van de speerpunten", zegt ze lachend. Om meer te weten te komen over het diaken zijn vroeg ze een diaken eens te komen praten. Ook bezocht ze vijf maanden lang de vergaderingen van het College van Diakenen om te ontdekken wat diaconaat precies is en of zij daarin iets zou kunnen betekenen.

Geïnspireerd door mensen

Na deze grondige verkenning aanvaardde ze het ambt van diaken. Enerzijds is dat uit verantwoordelijkheidsgevoel, anderzijds is het een bewuste keuze voor iets waar ze haar hart in kan leggen. "Je kunt keuzes maken in je leven. Bij deze keuze hielp mij dat de andere diakenen hun werk met hart en ziel doen. Ik houd van mensen met passie en word zelf geïnspireerd door mensen die zich belangeloos inzetten voor een ander, de Dalai Lama bijvoorbeeld en natuurlijk Jezus zelf. Maar ook door 'gewone' mensen die iets met hart en ziel doen, goede mensen, ook al zijn ze niet gelovig."

Op de vraag wat een goed mens is, antwoordt ze: "Een goed mens doet belangeloos iets voor een

ander en is er als die ander je nodig heeft. Ik probeer zelf ook een goed mens zijn, maar weet dat dat niet altijd mogelijk is, juist omdat je mens bent." Desondanks wil Nikki leven naar het voorbeeld van Jezus. "Het is niet zo dat ik daar elke dag mee bezig ben. Sommige waarden en normen heb ik gewoon meegereggen, bijvoorbeeld dat alle mensen gelijk zijn."

Diaconaat op de kaart

Al haar medediakenen zijn begaan met mensen, vooral met mensen in een knelsituatie. Vanuit die houding evalueerden ze hun werk: Wat doen we, wat willen we doen, wat kunnen we doen met onze mogelijkheden en met wie kunnen we dat doen? Om daarin inzicht te krijgen speelden ze samen met gemeenteadviseur Atie de Vos het spel 'Diaconaat op de kaart'. Al

twee voor iedere groep een werkplan waarin staat wat ze doen en wat ze willen gaan doen.

Het werkt!

De diaconie van de Opstandingskerk steunde al de Stichting Vlot, een organisatie in Tilburg die zich met vluchtelingen bezighoudt, en organiseerde kaartenschrijfacties voor vluchtelingen. Door het spel werken ze nu aan het meer zichtbaar maken van het diaconaal werk, verbreding en het inschakelen van gemeenteleden. Zo heeft in de nacht van 18 op 19 juni een groep van zes gemeenteleden en drie diakenen meegedaan aan de Nacht van de Vluchteling, een sponsorloop van 40 kilometer van Rotterdam naar Den Haag. De opbrengst is voor rugzakdokters in Birma. Ook de plaatselijke Voedselbank krijgt financiële steun vanuit de diaconie

"Een goed mens doet belangeloos iets voor een ander en is er als die ander je nodig heeft."

spelend bleekt dat er veel groepen in het vizier van de diaconie zijn. Uit die groepen kozen ze vier 'speerpunten': vluchtelingen, mantelzorgers, ouderen en mensen met schulden. Ze willen zich ook meer laten zien in de samenleving, wat meer buiten het kerkelijk erf treden. Voor alle vier groepen mensen doen ze al wat, maar ze willen er planmatig mee verder gaan en schrijven nu twee aan

en in het najaar gaan vijf diakenen meedoen met het project Schuld-hulpmaatje dat o.a. door Kerk in Actie is opgezet. Nog een voorbeeld. Tot nu toe had de diaconie nog geen beeld van wie er mantelzorgers zijn in Tilburg. Dat willen ze nu inventariseren. In ieder geval willen ze wat meer aandacht geven aan de mantelzorgers rond de Dag van de Mantelzorg in november.

Jezus

Ik heb Zijn beeltenis maar vaag in
mijn gedachten
en ik weet haast niets van hoe Hij
sprak en keek
'k zou willen weten hoe Hij liep en
hoe hij lachte
'k zou willen weten hoe Hij door
zijn haren streek
'k zou willen weten hoe Hij appels
at of noten
en hoe Hij hoestte als Hij bij de
oever stond
hoe Hij zijn baard geknipt heeft en
zijn neus gesnoten
iets van Zijn oogopslag, Zijn
tanden en Zijn mond
en hoe Hij sliep en hoe Hij heeft
ontbeten
en of Hij koffie dronk of thee bij
het ontbijt
en of Hij wel'es met de deuren
heeft gesmeten
en of Hij hield van knoflook of van
zoetigheid

maar ik ruik wierook, plechtig
klinkt in alle talen
wat Hij gezegd heeft, en ik
verdwaal in mijn gebed
want ik zoek de kleuren van Zijn
kleed en Zijn sandalen
ik zoek gewoon DE MAN VAN
NAZARETH

Toon Hermans

De diaconie heeft meer aandacht gekregen voor mensen met financiële problemen in de kerkelijke gemeente, maar ook lokaal. En voor vluchtelingen wordt de aandacht van lokaal verbreed naar wereldwijd. Bovendien krijgen de Tilburgse diakenen steeds meer in beeld welke organisaties 'bondgenoten' kunnen zijn in hun werk voor mensen die het nodig hebben. "We nodigen tijdens onze vergadering geregeld iemand uit van zo'n organisatie en in de dienst vertellen we wat meer over het doel van de collecte. Zo komt het werk wat dichterbij", zegt Nikki. "We merken dat de betrokkenheid van onszelf en de gemeente zo groeit. Dat werkt!"

Bepie van der Waal is gemeente-adviseur en lid van de redactieraad van Diakonia.

“De mensen ver weg zijn net zo belangrijk”

Op 16 oktober staat een bijzonder voorbeeldproject centraal in de Werelddiaconaat-collecte van Kerk in Actie. Een project in een door oorlog verscheurd land, waar dappere vrouwen het leven weer opbouwen. Zij verdienen niet alleen onze financiële steun, maar ook onze hartelijke betrokkenheid. Peter Driessen maakt daar werk van in de protestantse gemeente in Rijswijk. “Het is een uitdaging om gemeenteleden daadwerkelijk betrokken te laten zijn, ook bij projecten ver weg. En dat kan heel goed als je projecten van Kerk in Actie ondersteunt.”

Tekst: Jorn Woudt Foto's: Kerk in Actie en Peter Driessen

Congo is een van de armste landen ter wereld. Jaren van oorlog, geweld en plunderingen hebben de toch al zwakke economie volledig vernietigd. Miljoenen mensen zijn omgekomen, verminkt geraakt of lijden aan ernstige trauma's. Van de 100 miljoen hectare potentieel akkerland, wordt maar één procent gebruikt. De opbrengst is niet voldoende om de eigen bevolking te voeden. De vruchtbare oevers van de rivier de Kongo lenen zich echter goed voor de verbouw van maniok, rijst, maïs, bonen en fruit. Kerk in Actie ondersteunt organisaties die dit land helpen opbouwen.

Na de oorlog

Veel vrouwen in Zuid-Congo zijn slachtoffer van seksueel geweld of plunderingen. SARCAF helpt hen om hun verleden te verwerken en

een nieuw leven op te bouwen. SARCAF zorgt voor zaad en gereedschap, en leert hen om hun producten op de markt te verkopen voor een goede prijs. Bovendien krijgen de vrouwen onderwijs over landbouw, voeding en gezondheid. De vrouwen verkopen samen de oogst en zorgen ervoor dat er genoeg zaaigoed overblijft voor het volgende seizoen.

Het project van SARCAF richt zich op 300 vrouwen en hun kinderen. In totaal profiteren 4500 mensen van het werk. SARCAF biedt de vrouwen meer dan alleen voedsel. Dankzij dit project kunnen vrouwen hun gezin onderhouden en schoolgeld betalen voor hun kinderen. Ze krijgen weer zelfvertrouwen, zekerheid en structuur in hun bestaan.

Meedoen! Hoe dan?

Op www.kerkinactie.nl/collectes vindt u meer informatie over dit mooie project en allerlei materialen om er in uw gemeente mee aan de slag te gaan. Peter Driessen is penningmeester van de diaconie en de zwo-commissie van de protestantse gemeente in Rijswijk. Hij vindt het een uitdaging om gemeenteleden daadwerkelijk betrokken te laten zijn, ook bij projecten ver weg. “En dat kan heel goed als je projecten van Kerk in Actie ondersteunt. Een steen in een vijver maakt kringen. Die kringen zijn voor ons gelijkwaardig. De binnenste kringen zijn de mensen in onze omgeving. Maar de kringen verder weg zijn net zo belangrijk.” Peter heeft vijf gouden tips voor andere diakenen:

▲ Peter Driessen

> Esperance

Esperance woont in Zuid-Kivu, in Oost-Congo. Voor de oorlog leefde ze van een bloeiende maïs- en bonenteelt. Maar de rebellen vermoordden haar man en maakten hun landbouwbedrijf met de grond gelijk. Tenslotte vergrepen de rebellen zich aan haar. Uiteindelijk vindt Esperance een luisterend oor bij SARCAF. Nu de rebellen weg zijn, durft ze weer op het land te werken. Van SARCAF heeft ze zaden gekregen. En een geit. Die geeft niet alleen melk, maar ook mest die ze samen met compost voor het land gebruikt. Een deel van de oogst wil ze verkopen. Samen met andere vrouwen doet ze iedere maand een klein deel van haar winst in een spaarpot. Zo kan steeds een van de vrouwen een grotere investering doen. Esperance kan nu zelf haar gezin onderhouden.

1. Verzin activiteiten voor de hele gemeente

“Wij hebben dit jaar een ludieke actie georganiseerd voor het kindertehuis bij ons in de buurt. In een bijzondere kerkdienst gaf de directrice van het huis een presentatie en speelde de brassband van het Leger des Heils. Met de opbrengst van de collecte hebben de kinderen muziekinstrumenten,

een aidsproject. Bij Moederdag een project voor vrouwen. En met het WK voetbal besteedden we aandacht aan Zuid-Afrika.”

3. Het gaat om de mensen

“Het gaat om de mensen achter het geld. Als het kan nodigen we daarom iemand uit die bij het project betrokken is. Dat maakt meer indruk dan een stukje in een

in de buurt. De voedselbank, bijvoorbeeld, of Vluchtelingenwerk. Wij gaan elk jaar als begeleiders mee met de truckersrun. Verstandelijk gehandicapten rijden dan mee in een optocht van vrachtwagens. Het kost ons niets, maar we geven hen daarmee een onvergetelijke dag. Via Kerk in Actie Interactief ondersteunen we twee zendingsechtparen in Ghana en Kenia. Veel gemeenteleden zijn daar nauw bij betrokken. Uitzonden medewerkers Willem Janssen en Heleen Joziassse waren in juni op verlof in Nederland. Ze zijn toen een paar keer op bezoek geweest. Dat brengt zo'n project heel dichtbij.”

“Een steen in een vijver maakt kringen. Die kringen zijn voor ons gelijkwaardig. De binnenste kringen zijn de mensen in onze omgeving. Maar de kringen verder weg zijn net zo belangrijk.”

verkleedkleden en speelgoed gekocht voor het tehuis. Dat kost wat voorbereiding, maar het is geweldig om te zien hoe enthousiast mensen ervan worden. Iedereen deed op zijn eigen manier mee. De warme reacties uit de gemeente hebben me enorm verbaasd, in positieve zin. We houden contact, dat scheidt ook wederzijdse betrokkenheid.”

2. Kies een aansprekend thema

“Het onderwerp moet de gemeente raken. Gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen, bijvoorbeeld, daar loopt onze gemeente warm voor. Of oecumenische projecten. Andere onderwerpen liggen juist weer gevoelig. We sluiten regelmatig aan bij onderwerpen die in het nieuws zijn. Op wereldaidsdag kiezen we

kerkblad of een diaken die iets voorleest van een papiertje. Of we laten een PowerPoint-presentatie zien met foto's. We downloaden die meestal van de Kerk in Actie-website. Een van ons verdiept zich echt in het project. Ik lees niet alleen de achtergrondinformatie op de website van Kerk in Actie, maar zoek ook verder naar informatie over het project of de situatie in het land. Als gemeenteleden meer willen weten, kan ik hun vragen beantwoorden.”

4. Vraag geen geld maar betrokkenheid

“We steunen niet alleen met geld. We bidden voor het project, ook als het geen christelijke instelling is. Gemeenteleden kunnen ook praktisch helpen, zeker bij organisaties

5. Deel het resultaat

“Vergeet niet te bedanken. Mensen hebben geld gegeven, maar dat hadden ze ook anders kunnen besteden. Wij laten altijd zien wat er met het geld is gebeurd. Met bijdragen uit onze collecte zijn voor een opvanghuis in Egypte waterleidingen aangelegd. Dat zetten we in het kerkblad. Soms laten we foto's zien op de beamer. Ook teleurstellingen delen we, al gebeurt dat natuurlijk minder uitbundig. Ondanks onze gift werd een schooltje in Roemenië opgeheven, omdat het niet kon voldoen aan de bouwtechnische eisen. Dat hebben we in het kerkblad gezet, en we hebben een meelevende brief gestuurd naar Roemenië.”

Jorn Woudt is tekstschrijver bij Dirigo

Hoe komen jullie aan nieuwe diakenen en hoe werken jullie ze in?

Adriaan Vonk
uit Soest

In onze visie is diaconaat niet iets dat alleen is voorbehouden aan de diakenen van een gemeente. Heel nadrukkelijk zoeken we naar een grotere betrokkenheid van gemeenteleden op het diaconaat als geheel, maar ook concreet bij diaconale activiteiten.

Zo hebben we dit jaar een wervingsfolder uitgereikt; *Diaconaat in de Emmakerk wie doet er mee? Op velerlei wijzen is het mogelijk om je gaven en talenten in te zetten. Soms een eenmalige activiteit, soms een jaarlijks terugkerende klus, soms een project van een paar maanden.* Met daarnaast een opsomming van een aantal klussen, projecten en activiteiten.

Eerder dit jaar hield de kerkenraad, gelijktijdig met de actie Kerkbalans, een talenteninventarisatie. Hierop kwamen veel reacties voor meerdere taken in de kerk. Na beide wervingsacties mochten wij enkele diaconale medewerkers noteren. Met anderen zijn wij nog in gesprek.

Het werven van diakenen kost veel moeite. Persoonlijke benadering gevolgd door een paar maanden van verkenning, eventueel op de achtergrond meewerken, wekt soms enthousiasme op om toe te treden als diaken.

Het is belangrijk dat de nieuwe diaken een 'buddy' krijgt die hem/haar in de eerste tijd inwerkt en begeleidt. Wij hopen dat het iets meer zichtbaar zijn van diakenen positief gaat werken in de werving.

Gert Leemkuil
uit Hoogeveen

Op 26 juni heb ik afscheid genomen als voorzitter van onze wijkdiaconie. Mijn opvolger heeft zich spontaan aangemeld. In een persoonlijk gesprek heb ik hem verteld wat de diaconie verwacht van een voorzitter, maar ook wat een voorzitter van onze enthousiaste groep kan verwachten. Hij heeft daarna enkele vergaderingen meegemaakt.

Net als alle nieuwe diakenen uit onze zes wijkgemeenten zal hij de basis cursus diaconaat volgen. Deze wordt verzorgd door onze gemeentewerker Jenneke Span. We bieden deze training al vier jaar aan en ik hoor alleen maar positieve verhalen. Dit is zeker ook een compliment voor Jenneke. Onze secretaris neemt met alle nieuwe diakenen de mooie nieuwe diaconie map met handreikingen, roosters en andere relevante informatie door.

Niet altijd loopt de invulling van een vacature zo soepel als dit jaar. Regel is: in februari wordt op de kerkenraad aan de voorzitters van de ambtsgroepen gevraagd voor de aanstaande vacatures eenvoudige profielschetsen en taakomschrijvingen met tijdsinvesteringen op te stellen voor de talentenkrant. Deze krant die bij alle gemeenteleden in onze wijk wordt bezorgd, levert een aantal reacties op. Daarnaast is het noemen van namen van mogelijke kandidaten een zinvolle aanvulling. De diaconie heeft kennelijk een goede uitstraling, want vrijwel alle vacatures hebben we de afgelopen acht jaren kunnen invullen.

Rineke Kuijper
uit Zwijndrecht

Ook in Zwijndrecht is het moeilijk om aan nieuwe ambtsdragers te komen. Toch mogen wij bij de diaconie in onze wijk niet klagen, maar dat geldt niet voor alle wijken. Doen wij de dingen anders of zijn wij een uitzondering? Ik denk het niet. Wel zijn er een aantal zaken die kunnen helpen om het diaken zijn als aantrekkelijk te laten zien. Het werkt positief als er een enthousiaste groep bezig is om het werk te doen en de gemeente stimuleert om mee te doen. Het is dan makkelijker om als nieuweling in te stappen en de tijd te krijgen om je in te werken, zonder direct bedolven te worden onder dingen die moeten.

Met de nieuwe diaken(en) maken wij samen een taakverdeling, zodat ieder kan aangeven naar welk stukje van het diaconale werk zijn of haar voorkeur uitgaat. Er kan dan ook gewisseld worden van taak, zodat er afwisseling kan zijn voor de 'ouderen'. Een tijdje samendoen met een meer ervaren diaken is aan te bevelen. Wel proberen wij de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor alle deeltaken te bewaren, zodat mensen er niet alleen voorstaan.

Trefwoorden: enthousiasme, gezamenlijkheid, eigen inbreng, ruimte voor nieuwe plannen. Wij hopen met een actieve groep nog veel werk te kunnen verzetten, samen met andere diaconieën.

▲ Evelien Wingelaar zocht Joseph Wumbee op toen deze in Utrecht was. • Foto: Karel Jungheim

De kleine diaconie en Kerk in Actie Interactief

Kleine diaconieën of zwo- en zendingscommissies zijn soms huiverig om aan Kerk in Actie Interactief mee te doen. Kost het niet heel veel tijd? Is het niet veel werk? Mieke Labots legt uit dat de Interactieve werkwijze met Kerk in Actie juist ook heel geschikt is voor kleine commissies of diaconieën. Met tips om op een eenvoudige, maar doeltreffende manier Interactief te gaan.

Tekst: Mieke Labots

De voordelen van Kerk in Actie Interactief? In de eerste plaats krijgen gemeenten die een Interactief-project steunen informatie van Kerk in Actie over het land en over het project. Hierdoor gaat het project voor diakenen en kerkmensen meer 'leven'. De informatie is vaak al kant-en-klaar voor gebruik in de gemeente. Als dit niet het geval is, dan kan een diaconie advies of hulp vragen aan de Kerk in Actie-gemeenteadviseur om het materiaal geschikt te maken voor uw gemeente. Diakenen en zwo-ers hoeven dus niet alles zelf op te zoeken of te bedenken.

Artikeltje in kerkblad

Een artikeltje in het kerkblad is vaak de start om de keuze en

inhoud van een project aan de gemeente kenbaar te maken of gemeentelieden op de hoogte te houden van het wel en wee van het werk van de partnerorganisatie. De Kerk in Actie-gemeenteadviseur helpt u bij het schrijven van dit artikel met inhoudelijke gegevens, met een instructie voor het maken van publicaties en – als dat gewenst is - met mondelinge of schriftelijke assistentie. Ook levert Kerk in Actie powerpointpresentaties of assisteert bij het maken hiervan.

Hulp van uw gemeenteadviseur

Deze hulp van de Kerk in Actie-gemeenteadviseur is het tweede grote voordeel van de keuze voor een Interactief project. De adviseur kan meedenken over het opstellen

van een plan om het project te laten leven in uw gemeente. Publiceren over het werk is daar een onderdeel van, maar ook aandacht voor het project in de kerkdienst of op gemeenteevonden of fondswervende activiteiten kunnen daarbij horen. De adviseur kan assisteren bij het vinden van sprekers over het project. In veel gevallen zullen ook andere protestantse gemeenten het door u gekozen project steunen. Als die al mooi materiaal of goede ideeën voor activiteiten hebben, zal de gemeenteadviseur onderlinge uitwisseling bevorderen, zodat u hier gebruik van kunt maken. U staat er niet alleen voor!

➤ Wat is Interactief?

Kerk in Actie Interactief betekent inhoudelijk betrokken en persoonlijk verbonden bij een project of een thema van Kerk in Actie.

Wat heeft Kerk in Actie Interactief u te bieden?

- Informatie op maat voor uw gemeente.
- Uw bijdrage komt ten goede aan het gekozen project.
- Contact met de mensen voor wie u zich inzet.

Samen met een gemeenteadviseur van Kerk in Actie Interactief:

- kiest u het project, thema of land waarvoor u zich wilt inzetten;
- met welk bedrag u het wilt gaan steunen;
- hoe lang u het wilt steunen.

U doet dit als gemeente of samen met andere gemeenten in uw regio.

Daarna gaat u aan het werk om het project binnen uw gemeenten tot een succes te maken. Uw gemeenteadviseur blijft begeleiding bieden.

Voorbeden

Een andere voordeel is om gerichte voorbeden te kunnen doen in de dienst voor de partnerorganisatie waar u bij betrokken bent of een gebed, gedicht of lied aan te dragen uit het land van het project.

Vervang een collecte

Deelnemen aan Kerk in Actie Interactief wil niet zeggen dat u méér geld bij elkaar moet brengen. U denkt misschien: hoe krijgen we geld bij elkaar voor dit Interactieve project? Het antwoord is eenvoudig: u vervangt een paar Kerk in Actie-collectes per jaar door een collecte voor het eigen Interactieve project van Kerk in Actie. Dan is het ook een collecte voor Kerk in Actie, maar gericht. Gemeenteleden vinden het fijn om te weten waar ze voor geven bij een collecte, als ze het project kennen. Op die manier ontstaat verbondenheid en betrokkenheid als er weer gecollecteerd wordt voor hun 'eigen' Kerk in Actie-project.

Korte periode

Er zijn ook talloze variatiemogelijkheden in het meedoen aan Kerk in Actie Interactief. U hoeft bijvoorbeeld niet het hele jaar door of vele jaren achter elkaar intensief met een project bezig te zijn. U kunt ook zeggen: we doen het

eerst voor een jaar en kijken dan hoe het bevalt. Of we richten ons op de 40dagencampagne op een Kerk in Actie-project. Nootdorp, bijvoorbeeld, maakt weer een andere keuze. Daar heeft men de traditie om in de zomertijd zeven weken aan een project aandacht te schenken in de diensten. Daarna stopt het. Deze zomer is er aandacht voor NOAD, een project in Pakistan. In de eerste zomerdienst wordt door een

medewerker van Kerk in Actie de aftrap gegeven; zij komt over het project vertellen.

Samenwerking met zwo

In veel gemeenten gebeurt het al, maar we willen het toch nog even noemen. Zoek als kleine diaconie naar samenwerking met de zwo- of zendingscommissie. Dat bespaart tijd en werk aan beide kanten. In Deurne zijn zowel de diaconie als de zwo betrokken bij het project Circles of Hope, de lotgenotengroepen van hiv-geïnfekteerde mensen in Zambia. Tijdens de 40dagencampagne waren vier Zambiaanse gasten uit dit project in Nederland. Ze bezochten verschillende gemeenten, waaronder Deurne.

De zwo-groep van de Protestantse gemeente Oisterwijk bestaat uit twee personen. Zij zochten contact met de diaconie. Gezamenlijk besloten ze het Arab Educational Institute in Betlehem te steunen. Toine van Teeffelen woont en werkt al jaren met z'n Palestijnse vrouw Mary en twee kinderen in Bethlehem voor dit instituut. Tijdens een kerkdienst in Oisterwijk vertelde hij hoe jongeren ondersteund worden om op eigen wijze een bijdrage te leveren aan een vreedzame samenleving.

➤ Twee jongeren uit het kleine Ravestein deden mee aan een jongerenreis van Kerk in Actie.

⤴ Tijdens de 40dagencampagne waren Zambiaanse gasten in Nederland. • Foto: PKN De Lier

Samenwerking met andere kerken

Nog een mogelijkheid om werk en tijd te besparen: zoek als diaconie of zwo-groep samenwerking met andere gemeenten in uw plaats. Dat zo'n samenwerking heel vruchtbaar kan zijn, laten de volgende voorbeelden zien. Vijf kleine gemeenten in Oost-Betuwe werken nauw samen en zijn betrokken bij Fedeme in Kameroen. De protestantse gemeente Valkenswaard laat zich met twee zwo-leden niet uit het veld slaan en heeft zowel een interactief contact met Zambia als met Brazilië. Dat laatste via het classicaal verband. En tot slot de kleine gemeenten Etten, Ulft en Terborg ten zuidoosten van Doetinchem werken succesvol samen in een Interactief contact met het Boliviaanse project Irpanani.

Aansluiten bij de Kerk in Actie-agenda

Soms bezoekt een partner van Kerk in Actie het landelijk kantoor in Utrecht. Ook daarvan kan een kleine diaconie of zwo-groep gebruikmaken. Diaken Evelien Wingelaar van de kleine diaconie in Amsterdam Zuidoost deed dat ook en kwam op een woensdagmiddag naar Utrecht om Joseph Wumbee te ontmoeten. Hij is de oprichter van het project AGREDS in Ghana, een project gericht op straatmeisjes in de hoofdstad Accra. Tijdens het gesprek vertelt hij dat hij blij is met de hulp die ze van veel kanten ontvangen. De betrokkenheid van de kerkelijke gemeenten in Nederland doet hem goed. Voor Evelien was het prettig om een gezicht bij het project te kunnen plaatsen. Ze schreef een mooi verhaal over haar ontmoeting met Joseph Wumbee in het kerkblad.

Nog zo'n voorbeeld. De kerkenraad van Ravestein vond het belangrijk dat jongeren bij kerk en werk in Mozambique betrokken werden. Ze schreven alle jongeren aan om mee te gaan met de jongerenreis die door Kerk in Actie georganiseerd zou worden. De piepkleine gemeente leverde twee jongeren die meegingen in 2008. Inmiddels heeft Ravenstein ook een classicaal contact met Mozambique.

Mieke Labots is gemeenteadviseur/coördinator Kerk in Actie Interactief

➤ Meer informatie

Neem contact op met onze gemeenteadviseurs (www.kerkinactie.nl/interactief) of bestel de folder Kerk in Actie Interactief via de webwinkel op www.kerkinactie.nl.

Friese diaken en boer Geert Kuperus laat bedrijf voor de helft op zonne-energie draaien

Kleinkind maakt koele rekenmeester milder

Vinkega – De boer uit het Friese Vinkega windt er geen doekjes om. Al die lange avonden puzzelen over het gebruik van zonne-energie was hem simpelweg begonnen om de vraag: hoe kan het goedkoper? Pas veel later kwam het besef dat we de speurtocht naar alternatieve energie verplicht zijn aan de komende generaties. “Ja Geert, sinds de geboorte van je kleindochter ben je een stuk milder geworden”, aldus echtgenote Liesje. De boer knikt. “Ik was vroeger een harde...” Diaken en ondernemer Geert hebben ‘elkaar’ gevonden.

Geert Kuperus (58), zoon van een boer en bakkersknecht. Hij begon in de jaren zeventig te boeren in maatschap met zijn vader. En trouwde in 1976 met Liesje. Nauw betrokken bij de kerk en alweer bijna achttien jaar diaken bij de protestantse gemeente Lindestreek. “Boeren moeten altijd voor zichzelf opkomen. Als het eens niet goed gaat, is er niemand die medelijden met je heeft. Je leert dan wel voor jezelf te zorgen.” Rekenen is altijd een sterke kant geweest van Geert. En hij koppelt dat aan een flinke dosis lef en ondernemersgeest. Met als gevolg dat nog deze zomer het bedrijf Kuperus de helft van de energie haalt uit 179 zonnepanelen die binnenkort op het dak van de boerderij komen. Maar dat ging niet zonder slag of stoot.

Wind- of zonne-energie?

Een brief van Kerk in Actie over de kansen van windenergie in de regio prikkelde Geert Kuperus, als diaken en als boer. Hij zag er wel wat in, maar de gemeente Weststellingwerf was er bepaald niet voor te porren. Te grootschalig, horizonvervuiling. Maar het idee van alternatieve energie liet de volhardende Geert niet los. De onafhankelijkheidsgedachte door het zelf opwekken van energie, de geldelijke besparing en de verplichting naar de komende generaties vanuit de diaconale overtuiging, bleven rondspoken in het hoofd van de

▲ In de moderne stal van boerderij Kuperus kunnen de koeien desgewenst een wandelingetje maken.

boer. En na wat gesprekken met de specialist duurzaamheid van Kerk in Actie Sjoerd Schooneveld, kwam het idee al snel op zonne-energie.

De helft

“Nou, toen is het grote rekenen begonnen. Eerst was ik van plan om het complete bedrijf via zonnepanelen van energie te voorzien. Ik had al bijna 400 van die panelen gekocht toen de installateur me erop wees dat ‘de meter’ – zeg maar de lokale infrastructuur voor het transport van stroom – dat niet aankon. Bij het energiebedrijf was er niemand die me daarop wees. Ik moest het hebben van de installateur die ik in de arm nam. Via hem ben ik bij een Duits bedrijf terecht gekomen waar ik uiteindelijk

180 panelen heb besteld. Met deze panelen kan ik straks de helft van de energie die ik verbruik, opwekken. Natuurlijk doe ik een forse investering, maar de factuur van het energiebedrijf is straks ook gehalveerd.”

“En ik moet zeggen dat het idee om met schone energie te werken voor mij steeds belangrijker wordt. De geboorte van de dochter van mijn dochter heeft dat besef in mij naar boven gehaald. En als ik zie wat er in de wereld gebeurt, zaken zoals de kernramp in Japan, dan raak ik er steeds meer van overtuigd dat het meer en meer gebruiken van alternatieve energie eigenlijk geen keus meer is maar noodzaak.”

Gerrit Groeneveld, journalist en fotograaf.

Naar een groene kerk?

Werk aan de winkel

▲ Foto: i-stock

Groen. Duurzaam. Eco. Bio. Fairtrade. Kringloop. CO₂-neutraal. Mens-, milieu- en diervriendelijk. Menig bedrijf brengt dat alles onder in het MVO-beleid: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

En de kerk? U en uw gemeente? Wij, hier bij de landelijke dienstenorganisatie? U en wij kennen immers ook het begrip 'rentmeesterschap'. En dat reikt veel verder dan wat er aan onze kerkrentmeesters wordt toevertrouwd. In geestelijke betekenis: pastorale en diaconale zorg voor de medemens en de gemeente. Maar ook in materiële zin: beheer van de aarde, de natuur zoals die ons door God is toevertrouwd. Zijn schepping is ons gezamenlijke kapitaal. Wij mogen daar de rente van opnemen, maar moeten er ook voor zorgen dat het kapitaal in stand blijft. Zodat ook toekomstige generaties de rente kunnen ontvangen waar zij recht op hebben. Zoals gezonde lucht, schoon water, voldoende en veilige leefruimte, genoeg voedsel voor iedereen...

Dat motiveert de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk al vele jaren, in feite al voor het begrip MVO gemeengoed werd. Een recente inventarisatie van Kerk in Actie bevestigde dat. Hieronder enkele voorbeelden.

Gebouw

- Al bij de ingebruikname van het

kantoor in Utrecht is hoge prioriteit gegeven aan energiezuinigheid.

- Om in de zomer energie voor de koeling van het gebouw te besparen, blaast men 's nachts koude lucht het gebouw in.
- Alle ruimtes hebben TL-lampen met sensoren die de hoeveelheid licht meten. Komt er veel licht van buiten, dan schijnen de lampen minder sterk.
- Er wordt 'groene' stroom gebruikt.
- Binnenkort wordt een nieuwe energiescan gehouden waarbij gekeken wordt welke nadere, energiebesparende maatregelen er nog mogelijk zijn. Bij tussentijdse vervanging van bijvoorbeeld keukenapparatuur, wordt dat al zwaar meegewogen.
- Kantoomateriaal wordt als het even kan hergebruikt.
- Het streven is afval te scheiden waar dat kan.
- Het eten in de kantine is zoveel mogelijk biologisch verantwoord.

Papier en drukwerk

- De kopieerapparaten staan – waar mogelijk – standaard ingesteld op dubbelzijdig printen.
- Al het brief- en kopieerpapier draagt het FSC-label. In principe wordt zo licht mogelijk papier gebruikt; dat vereist minder hout.
- Postzendingen aan onder meer kerkenraden en diaconieën vinden zoveel mogelijk digitaal plaats, waar voorheen maandelijks nog duizenden dikke en grote enveloppen de deur uit gingen.
- Voor al het drukwerk wordt FSC-papier gebruikt, bij voorkeur met een zo groot mogelijk aandeel hergebruikt papier. Oplages worden

zo exact mogelijk bepaald.

- Al het drukwerk voor de dienstenorganisatie vindt in Nederland plaats. Lange transportwegen, en daarmee onnodige CO₂-uitstoot, worden daarmee voorkomen.
- Al de tijdschriften worden niet in kunststof, maar in milieuvriendelijke maisfolie verpakt. Ook de verpakking van deze *Diakonia!*
- De Protestantse Kerk verspreidt haar post via zowel PostNL als Sandd. Beide doen dat CO₂-neutraal.

En verder...

Met deze maatregelen zijn we op de goede weg. Dezelfde inventarisatie van Kerk in Actie leerde echter ook dat we er nog niet zijn. De lijst met wat er nog aan 'duurzame' maatregelen mogelijk is, is aardig lang. Maar het bewustzijn is er. 'MVO' wordt meegewogen in het beleid. En reken maar dat, rondom de Dag van de Duurzaamheid op 11 november a.s., de collega's gevraagd worden even na te denken of dat printje wel echt nodig is. Of, wanneer ze voor de lunchpauze de kamer verlaten, het licht uit te doen. Want geen papier gebruiken, is nog altijd beter dan FSC-papier gebruiken. Geen stroom is nog altijd beter dan groene stroom...

Jan Verhage, coördinator drukwerkbegeleiding van de Protestantse Kerk.

En u?

In het oktobernummer van *Diakonia* komt een artikel over wat u in uw plaatselijke kerk aan duurzame maatregelen kunt nemen. Maar... zeker weten dat er al een boel gebeurt. Dat horen we dan graag! Hebt u voorbeelden, tips, ideeën? Meld ze bij: diakonia@kerkinactie.nl.

Meer weten?

Neem dan contact op met Sjoerd van Schooneveld of Kees Tinga van Kerk in Actie, s.van.schooneveld@kerkinactie.nl of k.tinga@kerkinactie.nl.

OPBRENGST COLLECTE PAKISTAN

Op 6 februari hebben veel gemeenten gecollecteerd voor het werelddiaconaat; het werk van NOAD in Pakistan stond hierbij centraal. De collecte had de mooie opbrengst van 343.700 euro. Hartelijk dank daarvoor! Wat is en wordt er met uw bijdrage bereikt?

De jarenlange inzet van NOAD maakt duidelijk verschil in de afgelegen dorpen van de Zuid-Punjab. Door het vormen van boerengroepen komen de kleine boeren tot betere en duurzame landbouwmethodes, minder gebruik van kunstmest en hogere opbrengsten.

NOAD speelt ook een belangrijke rol voor de boeren om de toegang tot water voor de landbouw te verbeteren. In het gebied is veel droogte en het irrigatiesysteem is dan ook van essentieel belang. De vrouwen zijn veelal niet opgeleid en hebben een tradi-

tionele rol met beperkte bewegingsvrijheid. Door het werk van NOAD komen de vrouwen in groepen bij elkaar. Dit geeft de vrouwen zelfvertrouwen; ze ervaren dat ze samen kunnen sparen, dit slim kunnen inzetten en daardoor ook kunnen bijdragen aan het gezinsinkomen. Verder hebben ze via de groep toegang tot essentiële informatie over gezonde voeding, moestuinverzorging, ontwikkeling van kinderen, belang van onderwijs enz.

Al met al verbetert de voedselsituatie van de gezinnen door het werk van NOAD op cruciale punten en geeft het de kinderen mogelijkheden om in de toekomst voor zichzelf te zorgen.

PETITIE OVERHANDIGD AAN LEERS

Donderdag 7 juli overhandigde Evert Jan Hazeleger, programmamanager van Kerk in Actie, de petitie tegen strafbaarstelling van illegaal verblijf in Nederland aan minister Leers van Immigratie en Asiel. De petitie was ondertekend door ruim 12.000 mensen. "Kerk in Actie blijft tegen elke vorm van strafbaarstelling van illegaal verblijf. Strafbaarstelling wekt de indruk dat de mensen om wie het gaat criminelen zijn. Maar in de praktijk heeft Kerk in Actie te maken met mensen in de knel. Kerk in Actie stelt voor om te werken aan echte oplossingen, die lopen via internationale samenwerking", zei Evert Jan Hazeleger. Zijn volledige toespraak en de reactie van minister Leers zijn te vinden op www.kerkinactie.nl.

DAG VAN DE DUURZAAMHEID

Zorg voor de Schepping, vanuit deze inspiratie wil Kerk in Actie het aantal duurzame activiteiten vanuit de kerkelijke gemeenten vergroten. Veel kerkelijke gemeenten zijn hier al mee bezig. Wij willen die mooie initiatieven graag in beeld brengen om anderen te inspireren en te motiveren.

Zo zijn er gemeenten die zich verbonden hebben aan Fairtrade en daar een eigen invulling aan geven met bijvoorbeeld fairtrade cadeaus en de samenwerking met de Wereldwinkel. Andere gemeenten brengen hun energieverbruik omlaag en weer anderen schaffen zonnepanelen aan. Sommige gemeenten onderzoeken de plaatsing van windturbines, of ondersteunen coöperaties die duurzame energieopwekking mogelijk maken. In weer andere gemeenten verbouwt men samen groenten.

Op vrijdag 11 november, 11.11.11, is de landelijke Dag van de Duurzaamheid. Kerk in Actie ondersteunt de Dag van de Duurzaamheid. Op deze dag zijn er vele duurzame activiteiten overal in het land om te laten zien dat de

duurzaamheidsbeweging groter is dan men denkt en om nog meer mensen uit te nodigen aan te haken. Dit kan de start van een project zijn, een evenement, een dienst waarin het behoud van de Schepping centraal staat of een dag met alleen duurzaam eten. Wees creatief en verzin een inspirerende activiteit! Bouw mee aan de duurzaamheidsbeweging. Samen laten we zien dat duurzaamheid niet alleen hard nodig is, maar ook leuk en inspirerend is. Diakenen kunnen meedoen en hun actie melden op www.dagvandeduurzaamheid.nl. Neem voor meer informatie contact op met Sjoerd van Schooneveld (s.van.schooneveld@kerkinactie.nl). We vinden het erg leuk als we horen wat uw diaconie van plan is te gaan organiseren.

BESPAARTEST: MET GEMAK DE ENERGIEREKENING OMLAAG

Makkelijke maatregelen, zoals de verwarming lager zetten, een waterbesparende douchekop

gebruiken of naden en kieren dicht, kunnen een huishouden jaarlijks wel 500 tot 600 euro besparen. Om deze huishoudens te helpen, hebben voorlichtingsorganisatie Milieu Centraal en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) de Bespaartest gelanceerd. Deze Bespaartest helpt consumenten met concrete, praktische adviezen om hun goede voornemens in de praktijk te brengen.

De Bespaartest is te vinden op www.bespaartest.nl.

FAIRTRADE KERK

Op zondag 19 juni is de Domkerk in Utrecht officieel Fairtrade Kerk geworden. Dat werd uitbundig gevierd met een (h)eerlijke high tea en een koffieconcert.

Op 17 juli nam de Protestantse Gemeente Hurdegaryp de titel Fairtrade Kerk in ontvangst. Het is daarmee de dertiende Fairtrade Kerk in Nederland.

Wilt u ook de titel aanvragen? Kijk dan op www.fairtradegemeenten.nl voor de voorwaarden.

CONFERENTIE OVER HET PALESTIJNSE KAIROS-DOCUMENT

In december 2009 brachten christenen uit Bethlehem het Palestijnse Kairos-document uit, een schreeuw om hulp uit het hart van het Palestijnse lijden. De Vrije Universiteit organiseert in samenwerking met Kerk in Actie op donderdag 15 en vrijdag 16 september een conferentie met als titel 'Het Uur der

Waarheid', het Palestijns Kairos-document in Nederland. De Kairosconferentie wil een belangrijke aanzet zijn tot hernieuwde bezinning in theologie, kerken en samenleving op rechtvaardigheid en de verhouding tussen theologie en recht.

Op het programma staan toespraken van: Desmond Tutu (videobood-

schap), Naim Ateek (directeur van Kerk in Actie-partnerorganisatie Sabeel), Jan Pronk, Nora Carmi en Mark Braverman.

Belangstelling? Opgave kan via www.kairospalestina.nl. Hier vindt u ook het volledige programma.

WORKSHOP 40DAGENTIJD CAMPAGNE

In september en oktober vinden in het hele land workshops plaats over de 40dagentijd campagne 2012. Het thema van de campagne is: Voor de verandering.

De workshops worden gegeven tijdens de Inspiratiebeurzen en bestaan uit twee delen van drie kwartier. In het eerste deel hoort u meer over het thema en de projecten. Een spreker die nauw betrokken is bij een van de campagneprojecten vertelt wat verandering 'daar' betekent. In het tweede deel is er aandacht voor de campagnematerialen, de speciale acties en ideeën voor activiteiten of acties in uw gemeente. Elke bezoeker ontvangt tijdens de workshop een pakket met alle campagnematerialen. Het is niet nodig om u op te geven. U bent altijd van harte welkom!

Op de Inspiratiebeurs is nog meer te beleven. Er zijn presentaties van kindernevendienstprojecten en een workshop liturgisch bloemschikken. Een mooie gelegenheid dus om

samen te reizen met andere vrijwilligers uit uw gemeente. Voor en na afloop van de workshops kunt u terecht op de materialenmarkt. Op deze markt vindt u de nieuwste materialen waarmee diaconieën en zwo-commissies aan de slag kunnen.

De inspiratiebeurzen die door de week gehouden worden zijn open van 19.00 tot 21.30 uur. De beurzen die op zaterdag plaatsvinden zijn open van 10.00 tot 12.45 uur.

Overzicht van inspiratiebeurzen:

Noord-Nederland

Drachten, donderdag 29 september, De Arke
Groningen, woensdag 28 september, Immanuëlkerk
Heiloo, maandag 10 oktober, Ter Coulsterkerk
Hoogeveen, woensdag 5 oktober, De Vredehorst
Leeuwarden, dinsdag 27 september, De Fenix

Midden-Nederland

Amsterdam, dinsdag 20 september, Pelgrimskerk
Arnhem, zaterdag 24 september, Opstandingskerk
Holten, woensdag 21 september, De Kandelaar
Nijkerk, maandag 19 september, de Schakel
Ridderkerk, vrijdag 7 en zaterdag 8 oktober, De Levensbron
Utrecht, donderdag 6 oktober, Prot. Land. Dienstencentrum Voorburg, woensdag 12 oktober, Opstandingskerk

Zuid-Nederland

Eindhoven, donderdag 13 oktober, Adventskerk
Middelburg, dinsdag 11 oktober, De Hoeksteen

Kijk voor adressen en sprekers op www.kerkinactie.nl/40dagentijd of www.pkn.nl/inspiratiebeurs.

Het kleine meisje Hoop

Het geloof waar ik het meest van hou,
zegt God, is de hoop.

Geloof, dat verwondert me niet. (...)
Ook liefde verwondert me niet, zegt God.
Er is onder de mensen zoveel verdriet,
soms niet te stelpen,
dat je toch vanzelf ziet
hoe ze elkaar moeten helpen.
Ze zouden wel harten van steen
moeten hebben als ze voor een
die tekort heeft het brood
niet uit hun mond zouden sparen.
Nee, liefde, zegt God, dat verwondert
me niet.

Maar wat me verwondert, zegt God,
is de hoop.
Daar ben ik van ondersteboven.
Ze zien toch wat er in de wereld omgaat
en ze geloven

dat het morgen allemaal omslaat.
Wat een wonder is er niet voor nodig
dat zij, dat kleine hoopje hoop
nooit als overbodig
ervaren
maar met voorzichtige gebaren
in hun hand en in hun hart bewaren,
een vlammetje dat keer op keer weer
wankelt en dreigt neer te slaan
maar altijd weer weet op te staan,
en nooit wil doven.
Soms kan ik mijn eigen ogen niet
geloven.

Geloof en liefde zijn als vrouwen.
Hoop is een heel klein meisje van niks.
Zij stapt tussen de twee vrouwen
en iedereen denkt: die vrouwen houden
haar bij de hand,
die wijzen de weg.
Maar daarvan heb ik meer verstand,
zegt God, ik zeg:
het is dat kleine meisje hoop

dat al wat tussen mensen leeft
en al hun heen en weer geloop
licht en richting geeft.
Want het is dat kleine meisje hoop
- je ziet het zwak zijn, bang zijn, beven,
je denkt soms dat het zo onooglijk is -
het is dat kleine meisje hoop
dat de mensen zien laat, zien soms even,
wat in het leven mogelijk is.

Het geloof, zegt God, waar ik het
meest van hou,
de liefde waar ik het meest van hou,
is de hoop.
Geloof, dat verwondert me niet.
Liefde, dat is geen wonder.
Maar de hoop, dat is bijna niet te
geloven.
Ikzelf, zegt God, ik ben ervan
ondersteboven.

Charles Peguy
(Frans dichter 1873-1914)